

UMJETNOST NA ISTOČNOM JADRANU

Početak VII vijeka nepregledne mase Slavena poljodjelaca i ratnika, koji su se bili otisnuli od svoje močvarne pradomovine u današnjoj Rusiji i po tome su bili zahvaćeni i gonjeni osvajalačkim i pljačkaškim vrtlogom nomadskih avarskih plemena, što su iz ravnica središnje Azije baš u to doba bili nahrupili u Evropu, razliše se kao bujica po Balkanu i dopriješe, u gustim masama, do istočnih brijegova Jadranskog mora. Pod njihovim udarcima, oko god. 615, pade i bi srušena sa zemljom Salona, glavni grad rimske Dalmacije. Stari žitelji, ukoliko ne padoše pod mač provalnika, razbiježase se ili se stopiše sa došljacima. Malo godina po rasapu Salone jedno ratničko pleme zvano Hrvati spusti se sa Karpata, svlada Avare, oslobodi iz njihova jarma doseljene slavenske mase, nametne im se za gospodara te im dade svoje ime. Istočno od Hrvata doseljeni se Slaveni okupiše oko plemena Srba u Raškoj, koji odatle stadoše rano nadirati prema obali južnog Jadrana.

Doseobom Hrvata i Srba prestade u rimskoj Dalmaciji za dva vijeka kršćanski život i zauvijek u njoj zaniyemi latinski jezik. Samo se rijetki ostaci starog rimskog življa zatvoriše u zidine nekoliko gradića obale i otoka. Tako poče i za ovaj kraj srednji vijek. Od tada pa kroz vjekove naš seljak ostade čvrsto uz grudu zemlje, koju je sebi osvojio.

Dva stoljeća živjeli su Hrvati u tami i tišini neznaboštva. Ali osvitom IX vijeka furlanski margrofi, izvađači ekspanzivne politike cara Karla Velikog, privedoše Hrvate, iza nedugog sukoba, kršćanskoj vjeri i prvim čvršćim političkim organizacijama. Kršćanstvo uvede Hrvate u kolo historijskih i prosvjetljenih naroda Evrope. Od god. 800 redaju se poznata imena narodnih knezova u dalmatinskoj Hrvatskoj uzduž Jadrana i u panonskoj Hrvatskoj između Save i Drave; od te se godine nižu crkve i zadužbine što ih hrvatski odličnici dižu na tlu današnje Dalmacije.

Od prvog početka svog kulturnog života Hrvati prionuše uz civilizaciju Zapada. Dvorovi vladara biše im uređeni po uzoru franačkom, a crkva im kroz sve vjekove ostade čvrsto uz Rim. Veze sa Zapadom pojačase i živi ostaci antiknog svijeta na istočnom Jadranu: pučanstvo gradova Krka, Osora i Raba pa Zadra,